

נוהל סקר מקדים לצורך קביעת תכנית ניטור תעסוקתי			 מינהל הבריאות והבריאות התעסוקתית משרד התמ"ת	
נוהל מס'	תאריך: 13/09/2012	בתוקף מיום: 19/09/2012		מהדורה: ב
עמוד 1 מתוך 2				

רקע

נוהל זה הוא חלק מסדרת נהלים הבאה להסדיר את תהליך ביצוע בדיקות תעסוקתיות סביבתיות. הסדרה כוללת בנוסף על נהל זה את הנהלים הבאים: # תכנון הניטור הסביבתי תעסוקתי

נהל ביצוע ניטור סביבתי תעסוקתי

נהל הגדלת מרווח בדיקות סביבתיות תעסוקתיות

הסקר המקדים מתאים לדרישות תקן 4351 ישראלי – "איכות אויר במקומות עבודה – קיום מנחים להערכת חשיפה נשימתית לחומרים כימיים", סעיף 5– הערכת חשיפה תעסוקתית.

א. חובת ביצוע סקר מקדים

לא יבוצע במקום עבודה ניטור סביבתי תעסוקתי, כנדרש בתקנות הבטיחות בעבודה, אלא אם נערך, או עודכן, קודם לניטור, סקר מקדים לצורך קביעת תכנית ניטור תעסוקתי.

ב. מטרת הסקר המקדים והנהל

הסקר המקדים נועד להכיר את מקום העבודה שבו מתכוונים לבצע ניטור סביבתי תעסוקתי, על המשתנים שבו על מנת להכין תכנית לניטור.

מטרת נהל זה היא לקבוע את אופן ביצוע הסקר המקדים, ולהביא לאחידות בין מבצעי הסקר לגבי אופן ביצוע הסקר ואופן התייעוד.

ג. מבצע הסקר

בהתאם לתקנות ניטור, רשאי לבצע סקר מקדים רק מי שהוא בעל תעודה של בודק מוסמך לבדיקות תעסוקתיות סביבתיות של גורמים כימיים מינהל הבטיחות והגיהות התעסוקתית.

ד. שיטה

הסקר המקדים יתבצע בשיטה של סקר שיטתי (walkthrough) במקום העבודה בו מתכוונים לבצע ניטור סביבתי תעסוקתי, יכלול אפיון של סביבת העבודה, ויתבצע באמצעות תצפיות ואיסוף מידע איכותי וכמותי בעמדות עבודה ובחללי עבודה. לאיסוף המידע יסתייע הבודק בשיחות עם מנהלים ועובדים במקום, יעיין בסקרים וניטורים קודמים וידלה מהם כל מידע רלוואנטי.

ה. מבנה הסקר ומרכיביו

הסקר יכלול לפחות את המרכיבים הבאים:

1) לימוד והכרת תהליכים טכנולוגיים ותהליכי עבודה

לימוד התהליך יכלול מידע על תרשים הזרימה של התהליך, מיקום החומרים בתהליך, סימון אזורי מוקדי פיזור חומר לסביבה, מאפייני ותנאי תהליך המשפיעים על אינטראקציית העובד איתו ועל החשיפה כגון דרגת אוטומציה או בקרה מרחוק, מעורבות ידנית של עובד, תהליך סגור או פתוח, תהליך חם או קר, עבודה רצופה או מנתית.

2) לימוד והכרת סביבת העבודה

הכרה זו תספק מידע על גודל חלל העבודה, צפיפות העובדים, טמפרטורה, לחות, תאורה, חשיפה עקיפה וחשיפת רקע הנובעות ממקורות חשיפה בסביבות שכנות. הכרת סביבת העבודה תספק מידע על מוקדי זיהום משני, הקשורים בתהליך העבודה העיקרי, וביניהם מוקדי זיהום כתוצאה משינוע, חדרי הלבשה, ארונות ציוד, פעולות ניקוי, שטיפה, תחזוקה ופינוי פסולת.

3) זיהוי גורמי חשיפה כימיים והערכה איכותית של החשיפה

הזיהוי יקיף חומרי גלם, מוצרים סופיים, תוצרי ביניים ותוצרי לוואי. המידע על כל חומר יאסף מגיליון הבטיחות (MSDS) של

נוהל סקר מקדים לצורך קביעת תכנית ניטור תעסוקתי			
נוהל מס'	תאריך: 13/09/2012	בתוקף מיום: 19/09/2012	
עמוד 2 מתוך 2	מהדורה: ב		

החומר ומקורות מידע נוספים.

ההערכה האיכותית של החשיפה והסיכון הקשורים בחומר תכלול:

- ✓ הכרת תכונות פיסיקליות וכימיות של החומר
- ✓ כמות החומר בשימוש. אם הערכת החשיפה מתמקדת במרכיב מסוים בתערובת נתונה, יאסף מידע על האחוז של אותו מרכיב בכל מנת יצור או פורמולציה.
- ✓ קצב יצור, שימוש, סילוק ופליטה
- ✓ המופע הפיסיקלי של החומר באוויר ובעת מגע ישיר עימו
- ✓ דרכי חשיפה וחדירה אפשריות לגוף
- ✓ השפעות בריאותיות של החומר לטווח קצר וארוך
- ✓ התנהגות החומר בתהליך, לרבות פוטנציאל לפיזור סביבתי, וצפי לשינויים בחומר וביציבותו.
- ✓ אפשרות לתגובות בין חומרים
- (4) זיהוי גורמי חשיפה פיסיקליים והכרתם.
- (5) זיהוי גורמי חשיפה ביולוגיים והכרתם.
- (6) הכרת אופי הפעילות של העובדים, פרקטיקות, שיטות ודפוסי עבודה
- הכרה זו תספק מידע על מספר העובדים חלוקתם לקבוצות, לפי מאפיינים של עיסוקים ותפקידים, סוג הפעילות של כל עובד (פעילות מסוג אחד, פעילות רב גונית), שיטת העבודה (ידנית, אוטומטית), מאמץ פיסי בעבודה, משטרי עבודה ומנוחה, רצף עבודה בתוך תקופת הפעילות, גיהות אישית, מודעות והכרת הסיכון, מילוי הוראות ונהלים, רמת השימוש בצידוד להגנה אישית.
- (7) משך חשיפה ותדירות חשיפה.
- (8) גורמים תורמים נוספים
- זיהוי גורמים, תרחישים, פעולות ומצבים העלולים להוביל או לתרום לחשיפה תעסוקתית, לדוגמה: תהליכים בלתי מבוקרים, עומס עבודה משתנה, תנאי מזג אוויר בלתי רגילים.
- (9) סקירת אמצעי הבקרה
- הסקירה תכלול אמצעים לבקרת מקור (תחליפים, בידוד ואוטומציה, בקרה מרחוק, אוורור מקומי, תחזוקה), אמצעים לבקרת הסביבה (אוורור, ניקיון, תאורה, הגנה מפני חשמל, אש, סיכונים מכאניים), אמצעים לבקרה ניהולית (ניטור סביבתי וביולוגי, ניטור רפואי, קיצור זמן חשיפה, תכנית הדרכה), אמצעים לבקרת העובד והגנה אישית (נשימה, כלל הגוף, שמיעה).
- (10) קבוצות בעלות חשיפה דומה (SEG)
- איסוף נתונים לצורך הגדרה ומיון של קבוצות בעלות חשיפה דומה בעת תכנון הניטור הסביבתי תעסוקתי (ראה נספחים א' וב').
- נוהל תכנון הניטור הסביבתי תעסוקתי).

1. עדכון

- (1) לפני כל ניטור תקופתי יש לבדוק את מידת העדכניות וההתאמה של הסקר המקדים לתנאים הקיימים במקום העבודה.
- (2) לצורך העדכון תתבצע סקירת מקום העבודה על ידי בודק מוסמך, ועל פי סקירה זו יתועדו עדכונים ושינויים שחלו במקום העבודה, והסקר המקדים יעודכן בהתאם.

2. תיעוד ושליחת דוחות

הסקר המקדים וגרסאות העדכון שלו, יתועדו בטופס המצורף לנוהל זה (סקר הערכה ראשונית (מקדים) לניטור סביבתי תעסוקתי), וישמרו לצמיתות במעבדה המוסמכת, או בידי הבודק המוסמך המבצע (אם אין הוא קשור למעבדה מוסמכת). סקר מודפס וחתום ישלח למזמין הסקר ולסניף של אגף הפיקוח שבאזורו נמצא מקום העבודה.